

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут права

07-02-71 S

СИЛАБУС SYLLABUS	Ядерне право Nuclear law	
Шифр за ОП Code in Degree Programme	ВБ.Б 3.5	
Освітній рівень Level of Education	Бакалаврський (перший) Bachelor's (first)	
Галузь знань Field of Knowledge	08	Право Law
Спеціальність Field of Study	081	Право Law
Освітня програма	Право	
Degree Programme	Law	

Силабус навчальної дисципліни «Ядерне право» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право». Рівне. НУВГП. 2024. 12 стор.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/30683>

Розробник силабусу: Дуліба Євгенія Володимирівна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 25 вересня 2024 року

Завідувач кафедри: Міщук Інна Володимирівна, кандидатка юридичних наук, професорка

Керівник (гарант) ОП: Міщук І.В., кандидатка юридичних наук, професорка

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 2 від “26” вересня 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Цимбалюк В.І., к.ю.н., професор

Попередня версія силабусу (вказати шифр) 07-02-57S

© Дуліба, 2024

© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЯДЕРНЕ ПРАВО	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>Бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Спеціальність	<i>081 Право</i>
Рік навчання, семестр	<i>4,2</i>
Кількість кредитів	<i>4</i>
Лекції:	<i>22 годин/8 години</i>
Практичні заняття:	<i>20 годин/14 годин</i>
Самостійна робота:	<i>78 годин/98 годин</i>
Курсова робота:	
Форма навчання	<i>денна/заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>залік</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА (ІВ)	
Лектор 	<i>Дуліба Євгенія Володимирівна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри конституційного права та галузевих дисциплін</i>
<i>Вікіситет</i>	<i>Євгенія Володимирівна Дуліба — Wikisitet (nuwm.edu.ua)</i>
<i>ORCID</i>	<i>https://orcid.org/0000-0003-2651-4977</i>
<i>Як комунікувати</i>	<i>ye.v.duliba@nuwm.edu.ua</i>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Мета та завдання

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок у галузі ядерного права, формування та розвиток умінь аналізувати різні правові питання, що стосуються безпечного, ефективного та надійного використання ядерної енергії, забезпечення ядерної безпеки на основі відповідних міжнародно-правових та національних актів.

Завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення студентів з основними положеннями ядерного права;
- вивчення правових аспектів безпечного, надійного та ефективного використання ядерної енергії;
- розвиток навичок тлумачення та застосування правових норм, пов'язаних з ядерною безпекою;
- формування вмінь ідентифікувати та вирішувати правові питання, що виникають у процесі використання ядерної енергії.

Посилання на розміщення освітнього компонента на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

<https://exam.nuwm.edu.ua/my/courses.php>

Передумови вивчення*

(місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Теоретичною базою вивчення дисципліни «Ядерне право» є дисципліни «Екологія», «Безпека життєдіяльності та цивільний захист», «Адміністративне право», «Екологічне право».

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК19. Здатність мобілізувати ресурси, організовувати та планувати власну діяльність

ЗК20. Вміння працювати з даними, володіти інформаційною грамотністю, комунікацією та взаємодією у цифровому суспільстві

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

**Програмні результати навчання (ПРН).
Результати навчання (РН)***

РН2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

РН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу

РН8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.

РН13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН16. Використовувати комп'ютерні програмами, необхідні у правничій діяльності.

РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

РН23. Застосовувати у професійній діяльності нормативно-правову базу захисту навколишнього середовища, особистості, зокрема прав особи на працю.

Структура та зміст дисципліни «Ядерне право»

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма					Заочна форма		
	усього	у тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Модуль 1. Ядерна енергія та глобальний ядерний порядок

Тема 1. Вступ до ядерного права	14	2	2	10	17	2	1	14
<i>Ядерне право: предмет, об'єкт, принципи. Історичний розвиток ядерного права. Міжнародні та національні акти в ядерній енергетиці (Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу, Конвенція про відповідність за ядерні збитки, Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань, стандарти МАГАТЕ). Сучасний стан розвитку ядерної енергетики у світі та її правового регулювання. Особливості національного регулювання ядерної енергетики в Україні.</i>								
Тема 2. Глобальний ядерний порядок	22	4	4	14	17	2	1	14
<i>Правові аспекти регулювання розвитку і використання ядерних технологій в світі. Глобальний ядерний порядок: ядерне стримування. контроль над озброєннями. нерозповсюдження та роззброєння. Ядерні держави. Міжнародний режим нерозповсюдження ядерної зброї та роззброєння: принципи. правила та практика. що регулюють ядерну зброю. Глобальна архітектура зниження ядерних ризиків і запобігання розповсюдженню ядерної зброї.</i>								
Тема 3. Правові аспекти розвитку мирної ядерної енергетики	18	4	2	12	18	2	1	15
<i>Ядерна енергетика та сталий розвиток: екологічна, соціальна, економічна складові. Ядерна енергетика в сталому енергетичному переході. Ядерна медицина. Ядерна енергетика в сільському господарстві. Ліцензування ядерних технологій.</i>								
Тема 4. Міжнародне співробітництво у сфері ядерного права	22	4	4	14	18	2	1	15
<i>Діяльність міжнародних організацій у сфері регулювання ядерної енергетики. Роль ООН у забезпеченні ядерної безпеки. Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ). Агентство з ядерної енергії як частина Організації економічного співробітництва та розвитку. Міжнародна асоціація ядерних регуляторів. Група ядерних постачальників. Організація договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань. Європейське співтовариство з атомної енергії (Євроатом). Міжнародне співробітництво України у сфері ядерного права. Проблеми глобального співробітництва в ядерній енергетики.</i>								
Всього за МК1	76	14	12	50	70	8	4	58
Модуль 2. Правові аспекти ядерної безпеки та відповідальності								

Тема 5. Ядерна безпека	22	4	4	14	26	4	2	20
<p>Поняття ядерна безпека. Роль МАГАТЕ у встановленні стандартів ядерної безпеки. Міжнародні стандарти забезпечення ядерної безпеки. Фізичний захист ядерних матеріалів. Відповідальність ядерних операторів. Правове регулювання зберігання та утилізації ядерних відходів. Управління ядерними відходами. Екологічні аспекти ядерної безпеки. Правові аспекти запровадження технологічних інновацій для підвищення ядерної безпеки.</p>								
Тема 6. Відповідальність за ядерну шкоду	22	4	4	14	24	2	2	20
<p>Міжнародний режим ядерної відповідальності. Принципи ядерної відповідальності: відповідальність оператора АЕС, виключна відповідальність оператора ядерної установки, компенсація без дискримінації за національністю, місцем проживання, обов'язкове фінансове покриття відповідальності оператора, виключна підсудність, обмеження відповідальності в розмірі і в часі. Конвенція про додаткову компенсацію за ядерну шкоду 1997 року. Віденська конвенція МАГАТЕ про цивільну відповідальність за ядерну шкоду 1963 року. Паризька конвенція ОЕСР про відповідальність третіх осіб в галузі ядерної енергетики 1960 року. Спільний протокол про застосування Віденської конвенції та Паризької конвенції від 1988 року.</p>								
Разом за МК2.	44	8	8	28	50	6	4	40
Всього:	120	22	20	78	120	14	8	98
Форми та методи навчання								
<p>Форми навчання: традиційні лекції та практичні заняття, бінарні лекції, модельні практичні заняття у професійному середовищі, вебінари, науково-практичні семінари, дуальні заняття із залученням практиків.</p> <p>Методи навчання: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, елементи навчальної гри.</p>								
Порядок оцінювання програмних результатів навчання/ результатів навчання								

Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати індивідуальні завдання (розв'язання практичних задач, наукові тези, реферати, тощо), брати участь у практичних заняттях (доповіді з презентаціями, актуальні запитання, участь у дискусіях, тощо); вчасно здати модульні контролі знань.

Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.

За вчасне та якісне виконання усіх видів завдань, студент отримує такі обов'язкові бали:

- по 5 балів за якісну підготовку до кожного практичного заняття;

- 10 балів за якісне оформлення індивідуального завдання;

- 20 балів – модуль 1;

- 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Додаткові бали студент може отримати при написанні наукової статті, наукової роботи на конкурс, ессе, тощо. Тему для дослідницької роботи студенти можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали аспірантам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

Conventions

1. Convention on Supplementary Compensation for Nuclear Damage from 12 September 1997. URL: <https://www.iaea.org/topics/nuclear-liability-conventions/convention-supplementary-compensation-nuclear-damage>
2. Convention on the Physical Protection of Nuclear Material from 1979. URL: <https://www.iaea.org/sites/default/files/infcirc274r1.pdf>
3. Joint Protocol relating to the Application of the Vienna Convention and Paris Convention from 1988. URL: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_20346/joint-protocol-relating-to-the-application-of-the-vienna-convention-and-paris-convention
4. Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons from July 1 1968. <https://treaties.unoda.org/t/npt>
5. Protocols Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949. URL: www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/icrc_002_0321.pdf
6. The Convention on Nuclear Safety (CNS). URL: <https://www.iaea.org/topics/nuclear-safety-conventions/convention-nuclear-safety> United Nations, 1994b. Participants of the Convention on Nuclear Safety (CNS). [Online]. <https://treaties.un.org/pages/showDetails.aspx?objid=08000002800a52b4> [Accessed: 2022-04-28].
7. Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage from 21 May 1963. URL: <https://www.iaea.org/topics/nuclear-liability-conventions/vienna-convention-on-civil-liability-for-nuclear-damage>

Resolutions:

1. Resolution General Conference IAEA GC(55)/RES/9, September 2011, 22. Measures to strengthen international cooperation in nuclear, radiation, transport and waste safety URL: https://www.iaea.org/sites/default/files/gc/gc55res-9_en.pdf
2. Resolution General Conference IAEA GC(56)/RES/9., September 2012, 20. Measures to strengthen international cooperation in nuclear, radiation, transport and waste safety. URL: https://www.iaea.org/sites/default/files/gc/gc56res-9_en.pdf
3. Resolution General Conference IAEA GC(59)/RES/9 of September 2015, 17. Measures to strengthen international cooperation in nuclear, radiation, transport and waste safety. URL: https://www.iaea.org/sites/default/files/gc/gc59resdec-2015_en.pdf
4. Resolution General Conference IAEA GC(66)/RES/6 of September 2022, 30. Nuclear and radiation safety. URL: <https://www.iaea.org/sites/default/files/gc/gc66-res6.pdf>

IAEA and IAEA's STANDARDS

1. The Statute of the IAEA from 1956. URL: <https://www.iaea.org/sites/default/files/statute.pdf>
2. IAEA standards. URL: <https://www.iaea.org/resources/safety-standards>
3. IAEA 1996. INSAG-10 – Defence in Depth in Nuclear Safety. https://www-pub.iaea.org/mtcd/publications/pdf/pub1013e_web.pdf
4. IAEA 1999. INSAG-12 – Basic safety principles for nuclear power plants: 75-INSAG-3 rev. 1. https://www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/P082_scr.pdf
5. IAEA 2015. GSR Part 7 - Preparedness and Response for a Nuclear or Radiological Emergency: General Safety Requirements. HRL:<https://www.iaea.org/publications/10905/preparedness-and-response-for-a-nuclear-or-radiological-emergency>
6. IAEA 2022. SSG70 – Operational Limits and Conditions and Operating Procedures for Nuclear Power Plants: Specific Safety Guide. HRL:<https://www.iaea.org/publications/14901/operational-limits-and-conditions-and-operating-procedures-for-nuclear-power-plants>
7. IAEA 2022. SSG73 – Core Management and Fuel Handling for Nuclear Power Plants: Specific Safety Guide. HRL:<https://www.iaea.org/publications/14904/core-management-and-fuel-handling-for-nuclear-power-plants>

Other literature

1. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT) from 10 September 1996. URL: https://www.ctbto.org/sites/default/files/2023-10/2022_treaty_booklet_E.pdf
2. Consolidated version of the Treaty establishing the European Atomic Energy Community. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012A/TXT>
3. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 року № 373-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#n6>
4. Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку: Закон України від 08 лютого 1995 року № 39/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Угода про співробітництво між Кабінетом Міністрів України та Європейським співтовариством з атомної енергії в галузі ядерної безпеки від 23.07.1999. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_151#Text

Допоміжна література:

1. Handbook on Nuclear law. URL: https://www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/Pub1160_web.pdf
2. International Nuclear Law: History, Evolution and Outlook. URL: <https://doi.org/10.1787/9789264106888-en>
3. Nuclear law. Global debate. URL: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/52422>
4. Principles and Practice of International Nuclear Law, URL: https://www.oecd-nea.org/jcms/pl_65159/principles-and-practice-of-international-nuclear-law

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <https://www.iaea.org/> - the International atomic Energy Agency
2. https://euratom-supply.ec.europa.eu/index_en- Euroatom Supply Agency
3. <https://www.nuclearsuppliersgroup.org/index.php/en/> - the Nuclear Suppliers Group
4. <https://www.ctbto.org/> - the Preparatory Commission for the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization
5. <https://mev.gov.ua/> - Міністерство енергетики України
6. <https://snriu.gov.ua/> - Державна інспекція ядерного регулювання України

Поєднання навчання та досліджень* (за потреби)

Здобувачі вищої освіти залучені до реалізації наукових індивідуальних тем досліджень. Зокрема, в освітньому процесі використовуються наукові досягнення викладача та здобувачів:

1. Ye Duliba (2022). Nuclear safety: a global challenge in the context of the war in Ukraine, *Journal of Energy & Natural Resources Law*, DOI: [10.1080/02646811.2022.2145018](https://doi.org/10.1080/02646811.2022.2145018)
2. Duliba, Y., Chudyk, N. (2023). Good lessons based on bad experience: confronting risks and governing nuclear safety in Ukraine. *Polityka Energetyczna – Energy Policy Journal*, 26(3), 131-148. <https://doi.org/10.33223/epj/166688>
3. Teremetskyi V., Duliba Y., Kiryk A., Sukhariyeva A., Gorinov P. and Vasylenko V. (2024). Ensuring Nuclear Safety in Ukraine in Conditions of War. *Societe de Physique et d'Histoire Naturelle de Geneve*. Volume 74, Issue 1 Pages 45-50, Paper ID 2024105. <https://doi.org/10.62227/as/74105>

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

Комунікативні здібності, самоорганізація, уміння працювати в команді, управління своїм часом, критичного мислення

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі.

Перездача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidrozdili/navch-nauk-tsentr-nezalezhnogo-otsiniuvannia-znan/dokumenty>.

Оголошення стосовно дедлайнів здачі та перездачі оприлюднюються на сторінці MOODLE: <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта (за потреби)

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>

Також здобувачі вищої освіти можуть самостійно на платформах Prometheus, Coursera, FutureLearn та інших опанувати матеріал для перезарахування результатів навчання. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з очікуваними навчальними результатами даної дисципліни/освітньої програми та перевірялись в підсумковому оцінюванні.

Правила академічної доброчесності

Усі виконані навчальні завдання здобувачі самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

– В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Здобувачу вищої освіти не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину, то здобувачу не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття. Здобувач вищої освіти має право оформити індивідуальний графік навчання згідно відповідного положення <http://ep3.nuwm.edu.ua/6226/>

Автор
Професор кафедри конституційного права
та галузевих дисциплін

Євгенія ДУЛІБА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №1176
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100